

ĐẠI HỌC CẦN THƠ SÁT CÁNH CÙNG CẢ NƯỚC GIAI ĐOẠN 1966-1968

TRẦN MINH QUỐC

(Nguyên ủy viên báo chí
Tổng hội Sinh viên Cần Thơ)

Hầu như không có bất kỳ một tư liệu nào được lưu lại trong văn khố về phong trào đấu tranh của sinh viên (SV) Đại học (ĐH) Cần Thơ trước ngày miền Nam hoàn toàn giải phóng.

Trong giai đoạn chống Mỹ cứu nước, mãi đến năm 1966, ĐH Cần Thơ mới được thành lập, mặc dù vậy, tập thể SV những niên khóa đầu tiên 1966-1968 đã sớm bắt kịp phong trào đấu tranh chung của SV miền Nam Việt Nam.

Nhằm đương đầu với một cuộc chiến tranh có qui mô chưa từng có trong lịch sử đấu tranh giải phóng dân tộc..., Đảng ta đã đề ra đường lối chỉ đạo với phương châm:

- “3 mũi giáp công”: Quân sự kết hợp với chính trị và binh vận.

- “3 vùng giáp kích”: Rừng núi, nông thôn và thành thị.

- “2 chân tiến đều”: Tấn công quân sự gắn kết với đấu tranh chính trị. Quân sự làm đòn xeo cho phong trào đấu tranh chính trị trực diện...

Trong “3 mũi” có mũi tấn công chính trị, trong “3 vùng” có thành thị là vùng giáp kích cuối cùng toàn thắng... Khu ủy Tây Nam bộ khẩn trương chỉ đạo thực hiện cuộc vận động thành lập một viện ĐH, tạo tiền đề cho cuộc đấu tranh chính trị tại Cần Thơ, thành thị lớn nhất đồng bằng sông Cửu Long, được mệnh danh là Tây Đô yên lành. Công lao phải nhắc đến các vị tiền bối lão thành đa phần đã quá vãng: bác sĩ Lê Văn Thuấn, đứng chân trong lòng địch, kẻ đó là các đồng chí Hồ Thanh Khôi, Trương Văn Biên, Trần Văn Phận, Lê Thanh Sứ, Nguyễn Bá Thảo...

Năm 1966, nhằm giành phiếu cử tri đồng bằng sông Cửu Long để tranh

chức tổng thống với Nguyễn Văn Thiệu, ông Nguyễn Cao Kỳ, chủ tịch Ủy ban Hành pháp Trung ương đã ký quyết định cho phép nhân sĩ trí thức miền Tây được thành lập Viện ĐH Cần Thơ. Niên học đầu tiên 1966-1967, ĐH Cần Thơ có các trường: ĐH Sư phạm, ĐH Luật khoa, ĐH Văn khoa..., tổng cộng 600 SV. Có thể nói Viện ĐH Cần Thơ là một cơ sở giáo dục ĐH duy nhất của nước ta do cách mạng vận động thành lập giữa lòng địch tạm chiếm.

Ngay niên học đầu tiên, Tổng hội SV Cần Thơ nhiệm kỳ 1966-1967 đã tổ chức cuộc đấu tranh đòi quyền tự trị ĐH, đúng theo hiến chương SV thế giới. Trong quá trình soạn thảo “Qui chế SV”, GS. Lê Hoàng Văn, trưởng phòng SV vụ, đã loại bỏ yêu sách chính đáng này của SV các phân khoa. Sau nhiều lần hiệp thương bất thành giữa đại diện SV các phân khoa với văn phòng Viện ĐH, Tổng hội SV Cần Thơ phát động đấu tranh bãi khóa, xuống đường, căng khẩu hiệu, biểu ngữ trước tòa hành chánh tỉnh Phong Dinh. Lực lượng cảnh sát quốc gia vùng 4 chiến thuật được huy động hùng hậu bảo vệ dinh tỉnh trưởng. Nhiều bà con nông dân bao gồm thanh niên, phụ nữ (Nông Thanh Phụ do Mặt trận Giải phóng khu Tây Nam Bộ phụ trách) từ vùng ven kéo về thành phố Cần Thơ. Báo chí Sài Gòn cử các đặc phái viên theo dõi đăng tin từng ngày. Thắng lợi này tạo tiền đề cho các bước tiếp theo của phong trào cho đến ngày thống nhất đất nước. Khu ủy Tây Nam Bộ đã tổng kết đánh giá cuộc đấu tranh của SV ĐH Cần Thơ năm 1966, từ hình thức hiệp thương, rồi tuyệt thực, bãi khóa xuống đường với truyền đơn, băng rôn biểu ngữ rầm rộ giữa phố thị cho thấy Cần Thơ được mệnh danh là Tây Đô chưa hẳn là sào huyệt yên lành của vùng 4 chiến thuật!

Phong trào báo chí SV liên viện ĐH

là một trong những phong trào thành thị bị chính quyền Sài Gòn đặc biệt quan tâm đàn áp: tạp chí SVMT số 6 (tháng 4/1968) sau khi phát hành đã bị cảnh sát quốc gia phối hợp với lực lượng thông tin vùng 4 chiến thuật (thiếu tá Mai Lạc) hành quân vào tận rạch Dấu Sáu (ven Cần Thơ), lục soát căn chòi lá, trụ sở của tạp chí SVMT, tịch thu một “máy in” bằng khung gỗ căng lụa, vài chục quyển tạp chí SVMT, vài chục tạp chí Đất Tổ của Khoa Sư phạm do anh Nguyễn Hữu Hiếu làm chủ nhiệm (hiện là phó ban nghiên cứu lịch sử tỉnh Đồng Tháp), một quyển sổ vàng có chữ ký ủng hộ của các mạnh thường quân tài trợ thường xuyên cho tạp chí, trong đó quan trọng nhất có thiếu tướng Nguyễn Văn Mạnh, tư lệnh vùng 4 chiến thuật, trung tá Phạm Bá Hoa, tỉnh trưởng tỉnh Phong Dinh, thạc sĩ Phạm Hoàng Hộ, viện trưởng ĐH Cần Thơ...

Nhờ Khu ủy Tây Nam Bộ khéo léo lãnh đạo cho phép thực hiện quyển “sổ vàng” này, mà Tạp chí SVMT không bị đưa ra tòa án quân sự vùng 4 chiến thuật! Anh chủ nhiệm được thả sau 13 ngày tạm giam, xét hỏi đủ điều tại Sở 4 an ninh! Em Võ Ngọc An, học sinh Trường tư thực Bồ Đề, phụ trách in ấn, được trung tá Mai, tuyên úy Phật giáo vùng 4 can thiệp thả ra sau 4 ngày giam giữ.

Đồng thời với việc tạp chí SVMT bị đàn áp, tạp chí SVSG cũng chung số phận, anh Nguyễn Trường Cồn, chủ nhiệm tạp chí SVSG, bị tòa án quân sự vùng 3 chiến thuật tuyên án 5 năm tù giam!

ĐH Cần Thơ tuy sinh sau đẻ muộn, nhưng SV ĐH Cần Thơ đã bắt kịp với phong trào chung của toàn miền Nam Việt Nam, nổ ra cuộc đấu tranh ngay năm học đầu tiên 1966-1967. Từ đó SV ĐH Cần Thơ luôn có mặt và sát cánh cùng SV liên viện ĐH miền Nam Việt Nam cho đến ngày miền Nam hoàn toàn giải phóng. ■